

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА
ОБЩИНА ЕЛЕНА
ЗА ПОДКРЕПА НА
ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПОЛИТИКИ
2013 – 2014**

1. Въведение

Планът за действие на община Елена определя и планира задачите и усилията на местната власт, НПО и общността, към проблемите на маргинализираните групи в общината. Той е неразделна част от Областната стратегия за интегриране на ромите на територията на област Велико Търново и се основава на приоритетите и насоките на държавната политика в тази сфера. Планът за действие ще се изпълнява в два периода: от 2012 г. – 2014 г. и 2014 г. - 2020 г.

Първият период 2012-2014 г. завършва с изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“, актуализиран през 2011 г., като с оглед неговото приключване (2 февруари 2015 г.) е предвиден цялостен анализ на изпълнението за периода. Вторият период 2014-2020 г. обхваща следващия програмен период на Европейския съюз по Оперативните програми за България с оглед финансова подкрепа чрез използването на инструментите на ЕС. С цел осигуряването на ефективност и устойчивост на мерките се предвижда междинен преглед/ актуализация на ОПД през 2017 г.

Настоящият план за действие има за цел да анализира и идентифицира предпоставките и да планира дейностите, в изпълнение на интеграционната политика, насочена към българските граждани от ромски произход и други уязвими групи, живеещи в сходна ситуация и с това да подпомогне развитието на Община Елена. Акцент в плана за действие е постигането на баланс между дейностите по социалното включване и дейностите, гарантиращи устойчиво развитие на общността, като основна част заемат дейностите по интеграцията на ромското население.

Изпълнението му е насочено към:

- Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;
- Преодоляване на изолацията и интегрирането в обществото на хората от маргинализираните групи;
- Мотивиране и стимулиране на хората в риск да се справят с проблеми си;
- Активизиране на гражданското общество за толерантност, съпричастност и социалност към хората в неравностойно положение.

Реализирането на общинската политика в приоритетните направления е непрекъснат процес, но също и инструмент за единодействие на местните инициативи с държавните изисквания със цел е да се подобри благосъстоянието на маргинализираните групи.

Планът за действие е разработен като отворен документ, който може да се актуализира, допълва и променя при необходимост.

В разработването на Плана за действие участваха представители на различни институции, съгласно Заповед № РД.02.05-167/13.03.2013 г. на кмета на община Елена:

1. Община Елена
2. Дирекция „Бюро по турда” - филиал Елена
3. Дирекция „Социално подпомагане” – Елена
4. РПУ - Елена

5. Лични лекари
6. Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе”

2. Актуално състояние на ромската общност в общината.

Населението на община Елена по данни от последното преброяване на населението и жилищния фонд към 01.02.2011 г. в община Елена е 9 434 души от които мъже – 4 598 и жени – 4 836.

Таблица 1

№	Населено място	Общо население	до 14 г.	15-19 г.	20-64 г.	над 65 г.
1	гр. Елена	5 604	651	285	3 509	1 159
2	с. Константи	1 022	185	98	584	155
3	с. Майско	783	235	69	423	56
4	с. Беброво	234	33	11	143	47
5	с. Каменари	231	37	10	146	38
6	с. Палици	158	23	9	69	57
7	с. Илаков рът	134	22	23	60	29
8	с. Чакали	89	4	2	39	40
9	с. Буйновци	68	5	0	31	32
10	С. Дрента	59	1	0	21	37

Населените места на територията на общината са 124, но голяма част от тях са с население под 50 души, а други са обезлюдени или заличени.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г., ромите остават третата по големина етническа група в България. На територията на Област Велико Търново като роми са се самоопределили 3875 души.

Както посочва Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите „Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми” или „цигани” да се самоопределят като българи, турци, румънци и др., което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.“ Посоченото важи и за община Елена, като голяма част от населението, определяно от околните като „роми“, се самоопределя като турци, българи и други или не се самоопределят.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г., етническата структура за община Елена е следната:

Таблица 2

Община Елена	В т.ч.отговорили	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределят
9 434	8770	6753	1339	574	26	78

Вероизповедание: По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г., 5 501 лица са посочили източноправославно християнско вероизповедание, 1356 лица отговорили, че изповядват исляма, католическо вероизповедание - 19 лица, протестанството

изповядват 36, а 706 лица не се самоопределят по вероизповедание и 214 са отговорили, че нямат такава.

В последните десетилетия, в следствие на икономическите промени, и не на последно място под влиянието на икономическата криза след 2008 г. ромите са в неизгодно положение на пазара на труда. Голяма част от ромите са дълготрайно безработни, други не са регистрирани в Бюрата по труда. Много от ромите периодично или трайно мигрират в страните от Западна Европа с цел търсене на работа.

На фона на застаряващото население като цяло, се очертават проблемите с ранните бракове и високата раждаемост на ромски деца, в семейства с недостатъчни възможности за отглеждане на дете и родителски практики, пречещи социализирането на децата в по-късна възраст. Такива са: ниска или липсваща хигиенна култура, невладеенето и неупотребата на български език в младите ромски семейства, проблеми, придружени от безработица и изолираност.

3. Образование

Община Елена има добре развита образователна структура. В Общината има 5 учебни заведения - СОУ“Иван Николов Момчилов” – гр. Елена , НУ „Иларион Макариополски” – гр. Елена, ОУ „Отец Паисий” – с. Константин, ОУ „Отец Паисий” – с. Майско, ОУ „Христо Ботев” – с. Беброво.

На територията на общината има също и 5 детски градини – ЦДГ „Радост” гр. Елена, ЦДГ „Приказен свят” с. Майско, ЦДГ „Щастливо детство” с. Константин, ЦДГ „Вяра, Надежда и Любов” с. Беброво, ЦДГ „Мир” с. Палици със филиал в с. Каменари.

Три от училищата - СОУ“Иван Николов Момчилов” – гр. Елена , НУ „Иларион Макариополски” – гр. Елена и ОУ „Христо Ботев” – с. Беброво са средишни, като последното е и защитено.

В СОУ“Иван Николов Момчилов” през учебната 2012 – 2013 г. се обучават 496 ученика, в паралелки от първи до дванадесети клас. В сравнение с предишни години се наблюдава тенденция към спад броя на завършващите ученици. Това от една страна се дължи на желанието на учениците да изучават нови специалности, не предлагащи се за изучаване в училището, а от друга се наблюдава тенденция към намаляване броя на учениците, постъпващи в първи клас главно поради намаляване на раждаемостта.

В горният курс учениците се обучават в специалности „Горско и ловно стопанство” и паралелка с хуманитарна насоченост. За учениците от другите населени места, които продължават средното си обучение училището предлага и седмичен пансион.

В НУ „Иларион Макариополски” – гр. Елена през учебната 2012 – 2013 г. се обучават 115 деца в общо 6 паралелки. В четирите ОУ по селата през настоящата учебна година се обучават съответно: с.Беброво – 33 ученика, с. Константин – 112 деца и с. Майско – 172 деца. В училищата в с. Константин и с. Майско има и по една подготвителна груп – 6 годишни, като в Константин са 9 деца а в Майско – 15.

През 2010 – 2012 г. в - СОУ“Иван Момчилов” – гр. Елена и ОУ „Отец Паисий” – с. Майско в партньорство с НПО „Амалипе”, бе реализиран проект „Да изразим себе си чрез танците”. В проекта общо от двете училища са участвали 28 деца. Проекта е пилотен за двете училища.

Друг проект, който бе реализиран е Проект BG051PO 001-4.1.03-0349 „ Пътят на единението в Еленско” с бенефициент Община Елена с партньори: Основно училище „Отец Паисий” с.Майско, Основно училище „Отец Паисий” с. Константин, Целодневна детска градина с.Майско, Целодневна детска градина „Щастливо детство” с.Константин, Сдружение „Експертна подкрепа”. Изборът на училищата и детските заведения е продиктуван от факта, че селата Майско и Константин са с най-голямо население, както и голям относителен дял на представителите на етническите малцинства. Това води до наличието на специфични образователни потребности на децата и учениците. Към момента, се наблюдават тревожни тенденции, свързани с отпадането на деца от образователната система и липса на мотивация за посещаване на училище, най-силно изразени в тези две села. Основната цел на проекта е подобряване достъпа до образование и насърчаване на активното участие в образователния процес на деца и ученици от етническите малцинства на територията на Община Елена и повишаване на социалната им интеграция. Целеви групи по проекта са деца и ученици от етнически малцинства в партньорските учебни заведения, учители, работещи с деца и ученици от етнически малцинства, родители.

Сред основните проблеми, с които се сблъскват ромите в областта на образованието са:

- Ранното отпадане от училище: част от ромските деца напускат училище без да са завършили 8 клас, а други (особено живеещите в селата) не продължават образование в гимназиална степен;

- В училищата с преобладаващ брой ученици, за които българският език не е майчин, сериозен проблем е недоброто владеене на български език към момента на постъпване в първи клас.

Анализът на етническата структура в двете училища и детски градини по проекта, както и сходството в идентифицираните проблеми, водят до формулиране на следните основни потребности:

- повишаване знанията на децата и учениците в селата Майско и Константин по български език;
- повишаване мотивацията на децата и учениците в селата Майско и Константин за включване и активно участие в образователния процес.
- Въвеждане на СИП и извънкласни дейности за превенция на отпадането от училище на български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение. През годините практиката на СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“, която стартира от община В. Търново и понастоящем се прилага в цялата страна, се оказва особено ефективна за привличане и задържане на ромските деца в училище. В община Елена СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“ се прилага в 2 училища - СОУ "Иван Момчилов", гр. Елена и ОУ "Отец Паисий", с. Майско. Необходимо е разширяване на програмата за превенция на отпадането в нови училища в общината.
- Ограмотяване на възрастни малограмотни и неграмотни български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение
- Работа с родители на български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение - провеждане на родителски срещи, консултации, включване в училищни настоятелства, индивидуално посещение на родителите в училище при възникнал проблем, и включване в екипи и групи за формиране на ефикасно сътрудничество и подобряване на комуникацията за постигане на обща цел, разрешаване на проблеми или проблемни ситуации. Необходимо е във всички училища, в които се обучават деца от малцинствата техни родители да участват в Родителски клуб или в Училищното настоятелство;
- Обучение на учители и директори в мултикултурна среда - всички директори на училища, детски градини, учители от училища и всички учители трябва да преминават през обучения за работа в мултикултурна среда.

За задоволяване на първата потребност е необходимо не само предоставянето на допълнителни занимания по български език, но и провеждането на обучение по иновативен начин, съобразен със съвременните обучителни методи за работа в мулти-етническа среда. За целта е необходимо повишаване квалификацията на учителите в детските градини и училищата, така че да се осигури по-ефективна комуникация и общуване, включително чрез интерактивни и билингвални методи, с цел елиминиране на езиковите бариери и по-лесно представяне, съответно, усвояване на учебния материал. Втората потребност от повишаване мотивацията за активно участие в

образователния процес също зависи от ефективността на общуване с преподавателите и възможността за по-лесно усвояване на материала, което се постига чрез осъвременяване на учебните методики, съобразно специфичната мулти-етническа среда. В допълнение, от изключителна важност е предоставянето на възможности за личностно развитие и изява на талантите на децата/учениците – организиране на извънкласни занимания и кръжоци, които спомагат за приобщаване към училищния живот и развитие на чувство за принадлежност.

Дейностите и методологията на проекта допринасят за решаване на проблемите на целевата група, чрез:

- провеждане на специализирани обучения за учители, разработване и прилагане на съвременни методики за работа с деца и ученици от етническите малцинства, особено във връзка с работа в билингвална среда;
- допълнителна работа с деца и ученици, изпитващи проблеми в обучението;
- създаване на клубове по интереси и извънкласни занимания, насочени към развитие на индивидуалността и таланта;
- социална работа с родители и семейства на деца и ученици от малцинствата;
- обмяна на добри практики между образователните институции в сферата на развитието и прилагане на мерки за интеграция на деца от етническите малцинства в образователния процес.

Преподавателите, работещи в училищата и детските градини, обхванати от проекта посочват като приоритет придобиването на специфични умения за работа в мулти-културна среда за по-добро посрещане нуждите на децата и учениците от целевата група и следователно, за по-висока професионална удовлетвореност. От ежедневната си комуникация с учениците или с родители/близки на децата от детските градини, представители на малцинствата, преподавателите заключват, че съществува значителен интерес, свързан с възможности за извънкласни занимания, допълнителни часове по български език и др. Според преподаватели в училищата в с. Майско и с. Константин, над 60% от учениците от 1 до 8-ми клас изявяват желание за участие в редовни спортни мероприятия, изобр. изкуство или танци. Още по-голям е интересът, особено по отношение на възможности за занимания по изобр. изкуство, фолклорни танци и пеене от страна на децата в детските градини (около 80%). Значителна част от близките им също споделят, че с удоволствие биха пристъпвали на организирани прояви с участието на децата. Това допълнително повишава увереността, че дейностите по проекта ще бъдат посрещнати с голямо желание и представителите на целевите групи ще се включат активно в тях.

В петте детски градини в общината за учебната 2012 – 2013 г. са записани общо 260 деца. В подготвителните групи подлежащи на задължително обучение 5 годишните – 73 деца, а шест годишните - 62 за цялата община.

Други проблеми в областта на образованието

Сред останалите важни предизвикателства, посочени в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите, актуални за Община Елена са:

- Повишаване на качеството на образование в детските градини и училища, посещавани предимно от ромски деца и деца от уязвими групи.

- Въвеждане на интеркултурно образование и обучение в дух на толерантност и недискриминация в детските градини и в училищата чрез съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от ромски произход.

- Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението, и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция.
- Приобщаване и приемане на родителите- роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.
- Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование чрез квалификация на педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда, интеркултурна компетентност у директорите, учителите и другите педагогически специалисти.
- неосъзната необходимост от образование, от страна на родителите: през последните години е налице постепенно преодоляване на този проблем и превръщане на образованието в ценност за повечето родители, което се дължи на засилената общностна работа от страна на Центровете за развитие на общността в Павликени, В. Търново и Стражица и на цялостната дейност на Център „Амалипе“;
- Все още е сериозна проблема (особено в селата) с учениците, които завършвайки основно образование не продължават в гимназиална степен. Една от причините за това са разходите за пътуване до гр. Елена, които са непосилни за по-бедните семейства. Запазени патриархални обичаи като ранните бракове са друга причина, която спъва образованието на ромските момичета в гимназиална степен.

4. Здравеопазване

Болницата в град Елена е една от първите създадени в Княжество България след освобождението. Открита е през 1880 година. В нея са работили редица известни лекари, като д-р Димитър Моллов, д-р Николай Минков, д-р Сава Мирков. Първоначално болницата е разполагала 40 легла. През 1911 е построена първата специално предназначена за целта болнична сграда, намираща се в сегашния район на болницата. През следващите години след построяването на втория етаж на стационара се формират четирите основни отделения на болницата – вътрешно, детско, хирургично и акушеро – гинекологично.

През 1992 година е открита най- новата сграда на три етажа, в която са преместени детско и АГО, кухнята пералнята, отделението по образна диагностика, клинична лаборатория и АСБ. През 1997 година се извършва и основен ремонт на старата сграда на стационара в която се намират ВО и ХО.

В еленската болница през 2006 г. пациентите са се лекували по 68 на брой клинични пътеки. В същото време в болничното заведение са се предлагали и 12 на брой високо специализирани дейности. Със всяка следващата година клиничните пътеки стават все по малко на брой като през 2010 г. са 10 бр., 2011 г. са 7 бр. а през 2012 само 3 клинични пътеки.

Към настоящият момент болницата е с преустановена дейност със Заповед на Министерството но здравеопазването.

На територията на общината са регистрирани 7 общопрактикуващи лекари, които имат сключени договори с Регионалната Здравно-осигурителна каса – Велико Търново и 4 практики с 4 лекари по дентална медицина. Всички те са крайно недостатъчни и не са в състояние да осигуряват ефективно доболнично здравно обслужване, особено в по-малките населени места. Здравеопазването в ромската общност е комплексен проблем. Наблюдават се следните тенденции: по отношение на бременността – бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи

бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по сребрена / роднинска/ линия, което предполага раждането на дете с увреди. Част от ромското население е неосигурено или с прекъснати здравно-осигурителни права. Няма навици за посещение при стоматолог, нито тенденция за водене на децата при дентален лекар.

„Медицински медицинска помощ. В състава на центъра работят лекари със специалности: хирургия, акушерство и гинекология, дерматология, неврология, уши, център I- Елена” ЕООД е лечебно заведение за оказване на специализирана доболнична нос и гърло, офталмология. Медицинският център работи по договор с НЗОК, както и извършва платени прегледи.

Спешния център съществува от 01.01.1996г. и към момента се обслужва от 5-ма доктори и 5 – ма фелдшери. На разположение е и една единствена линейка за цялата община, което е крайно недостатъчно.

Липсата на болнична помощ е сериозна предпоставка за задълбочаване на здравните проблеми и силно ограничава достъпа и на населението от ромски произход, защото най-близката болница е на разстояние от 40 до 70 км. в зависимост от населеното място.

На територията на общината няма здравни медиатори.

Периода 2012-2014г. следва да се работи върху следните дейности, а именно:

- Повишаване на здравната култура на ромите;
- Провеждане на задължителни имунизации.
- Провеждане на програма за общностен мониторинг на здравните услуги.

5. Жилищни условия

Ромското население на територията на община Елена е концентрирано в няколко населени места, намиращи се в източната част на общината (с. Майско, с. Константин, с. Каменари, с. Беброво и с. Палици). В с. Майско преобладаващо е населението от ромски произход, а в с. Константин то е с дял приблизително 30%. В останалите споменати по-горе населени места този дял е по-малък. Отделни ромски семейства живеят в гр. Елена, както и в други населени места от общината. Част от ромските семейства живеят в собствени жилища, но има и много, които обитават наети жилищни имоти, предимно частни. Общината не разполага с достатъчно общински жилищни имоти за задоволяване на потребностите на ромските семейства, а в гореспоменатите населени места изобщо няма общински жилища. Семействата с най-ниски доходи живеят в крайно лоши жилищни условия, някои от тях обитават фургони, в които няма нито течаща вода, нито канализация.

Изготвена и процедирана е кадастрална карта за кв. „Кантона“ в с. Майско, в който живеят ромски семейства с много нисък социален статус. В същия квартал през 2008 г. е частично реализиран проект за изграждане на водоснабдяване и канализация, финансиран по „План за действие 2007“ към Националната програма за подобряване жилищните условия на ромите в Република България. Изградена е водопроводна и канализационна мрежа, но същите не са въведени в експлоатация. Водопроводната мрежа не е свързана с основното водозахранване на селото, няма и пречиствателна станция за отпадните води, поради което няма и възможност за заустване на канализационния колектор.

Селата Майско и Константин имат актуални кадастрални и регулационни планове. При осигуряване на финансиране за изграждане на жилища за ромското население, има възможност за включване на нови територии в строителните граници на двете населени места, в които да бъдат обособени урегулирани поземлени имоти за жилищно строителство.

6. Заетост и безработица

Регистрираните безработни лица, самоопределили се като „роми” към 31.12.2012 г. както следва:

Показатели	За община Елена	в т.ч. самоопределили се като роми
1. Брой безработни лица	817	25
2. Дял на безработните роми спрямо общият брой Безработни лица /в %/	3,06 %	
3. Безработни жени	447	10
4. Безработни майки с деца до 3 г. и самотни родители	13	1
5. Безработни до 29 годишна възраст	125	6
6. Безработни над 50 годишна възраст	382	12
7. Безработни с висше образование	47	0

8. Безработни със средно образование	364	2
9. Безработни с основно образование	239	13
10. Безработни с начално образование и без образование	406	10
11. Безработни с намалена работоспособност	25	2
12. Включени в програми за заетост – общо	161	0
13. Включени в НП „ОСПОЗ”	21	0
14. Включени в ОП „РЧР”	140	2
15. Устроени на първичен трудов пазар	114	0

В условията на ограничено предлагане на работа и в резултат на кризата, безработни младежи до 29 г., безработни над 50 г. възраст, безработни с ниско образование и без квалификация са сред най-засегнатите.

Осигуряването на възможности за включване в различни форми на обучение и заетост, съобразени със спецификата на всяка от посочените групи е един от приоритетите в дейността на Дирекция „Бюро по труда” – В. Търново, в т.ч. и на филиал Елена, за повишаване на пригодността за заетост на лицата от най-уязвимите групи, интегрирането им на пазара на труда и за намаляване на риска от социално изключване.

За развитието на пазар на труда, насърчаващ включването на безработните в неравностойно положение и неактивните лица, съществено значение има активните мерки на пазара на труда. Ефективното прилагане на тези мерки води, от една страна, до намаляване на безработицата сред хората от уязвимите групи, и от друга, до повишаване на доходите и равнището на заетост на тези групи.

Реализацията на политиката по насърчаване на заетостта на безработните от уязвимите групи се осъществява по няколко направления:

1. Ограничаване на продължителната безработица:

- Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост”

- Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”
- Мерки по ЗНЗ за насърчаване на работодателите да наемат продължително безработни лица.
- 2. Борба с младежката безработица:
  - Програма „Старт в кариерата”;
  - Програма „Шанс за работа”;
  - Мерки по ЗНЗ за насърчаване на работодателите да наемат безработни младежи до 29 г.
- 3. Насърчаване на заетостта на хора от уязвимите групи:
  - Национална програма „Активиране на неактивни лица”;
  - Национална програма за заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания;
  - Мерки по ЗНЗ за насърчаване на работодателите да наемат лица с трайно намалена работоспособност, самотни майки и/или майки с деца до 3 г. възраст, от 3 до 5 годишна възраст.
- 4. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”:
  - схема „Развитие” – обучение и наемане на работа по придобитата професионална квалификация;
  - схема „Подкрепа за заетост” – обучение на работното място по ключова компетентност и осигуряване на субсидирана заетост при работодател, с фокус трайно безработни и безработни с ниска професионална квалификация и недостиг на умения, безработни с ниско образование и безработни от етническите малцинства.
  - схема „Ново работно място” – на работодателите се осигуряват подкрепа за инвестиционни разходи и разходите за труд, свързани със създаването на нови работни места за млади безработни до 29 годишна възраст.
  - Схема „Първа работа” – на работодателя се предоставя възможност да наеме младежи до 29 години, които са придобили нови знания и умения, чрез обучение срещу ваучери.

Мерките и програмите приоритетно ще бъдат насочвани към лицата от най- маргинализираните групи, които като цяло се нуждаят от по-продължителна подкрепа. В допълнение към сега определените целеви групи повечето мерки ще бъдат насочени към ромите, лицата с по-ниски степени на увреждания, лицата над 50 години с ниско образование и квалификация, неактивните, обезкуражените. Ще продължи използването на активни мерки на пазара на труда като инструмент за повишаване на конкурентоспособността на хората от уязвимите групи.

Основни изводи:

- Голям е делът на нерегистрираните безработни;
- По-висок е делът на безработните сред жените;
- Наблюдава се тенденция за увеличаване делът на регистрираните трайно безработни лица;
- Висок е процентът на ниско образование, което е сериозна пречка при осигуряването на работа;
- Липсва сериозна заинтересованост от страна на работодателите за наемане на безработни лица, регистрирани на трудовата борса;

7. Култура и медии

Град Елена е утвърден общински културен център, разполагащ с читалище, исторически музей „Музей на Възраждането с 5 експозиции, музей по палеонтология, библиотека. На територията на общината съществуват общо 17 читалища. От селата, в които живеят по-значителен брой роми, читалище няма единствено в с. Майско, където ромското население е силно преобладаващо. Този проблем е поставян нееднократно по време на срещи с общинското ръководство с местното население, но изграждането на ново читалище е задача, която не е по силите на общината. В селото няма подходяща сграда, която да може да бъде преустроена за читалище. Наличен е общински терен, който от преди повече от 25 години е с предназначение „За читалище“, но мероприятиято не е започнало. На територията на община Елена няма регистрирани неправителствени организации, работещи в сферата на ромската интеграция, нито техни представителства.

През последните години информираността на жителите на общината е все по-голяма, благодарение на използването на интернет. Над 50 години в община Елена се издава вестник „Еленска трибуна“, който е наследник на вестник „Еленска защита“

Културно-историческото наследство и съвременния облик на различните изкуства на територията на общината следва да се използват като изключителен потенциал за развитие на туристическия отрасъл и обслужващите го сектори. Чрез дългосрочна стратегия могат да бъдат набелязани конкретни мерки за активен маркетинг на дестинацията и развитие на цялостната туристическа инфраструктура.

Във връзка с това в този план да се включат:

1. Включване на ромските празници в културния календар на общината и подкрепа за провеждането им: Василица – Ромската Нова Година, Международния ден на ромите 8 април и др.
2. Участие на ученици в провеждането на Детския ромски фестивал „Отворено сърце“ във Велико Търнов, който събира деца и младежи от цялата страна.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ЕЛЕНА
ЗА ПОДКРЕПА НА
ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПОЛИТИКИ
2012 – 2014**

Приоритетни области на действие са:

ПРИОРИТЕТ I: ОБРАЗОВАНИЕ

ПРИОРИТЕТ II: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

ПРИОРИТЕТ III: ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

ПРИОРИТЕТ IV: ЗАЕТОСТ

ПРИОРИТЕТ V: ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

ПРИОРИТЕТ VI: КУЛТУРА И МЕДИИ

Приоритет I: Образование

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1. Гарантиране на равен достъп до качествено образование	Обхващане на всички деца подлежащи на задължително обучение в ДГ и 1 клас	1. Подържане на картотека на задължително подлежащи на обучение деца за ДГ и 1 клас	ДГ Училища Община Елена	постоянен	Не са необходими		Обхващане на всички подлежащи на задължително обучение и ДГ
		2. Ограмотяване на младежи роми	Община Елена Бюро по труда	2012-2014		Европейски програми и фондове	Увеличаване на броя на завършилите начално образование
		3. Осигуряване на учебни помагала за социално слабите ученици	ОУ „ Отец Паисий” с Майско	2012 - 2014	700 лв.	От бюджета на ОУ „ Отец Паисий” с Майско	Брой ученици на които са раздадени учебници и посещават

							училище
2. Превенция на отпадане от училище на ромските ученици	<p>1. Осигуряване на обективни и надеждни инструменти в системата на предучилищното и училищното образование.</p> <p>2. Формиране на извънкласни форми за занимания по интереси свързани със съхраняване на етническата идентичности и популяризиране на традиционни танци, занаяти и обичаи.</p>	<p>1. Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата чрез изготвяне на индивидуални програми за децата, застрашени от отпадане;</p> <p>2. Участие в създадените СИП „Фолклор на етносите” и/ или традиционните занаяти към – училище.</p>	<p>ДГ</p> <p>Училища</p> <p>НПО</p>	2012 - 2014	Не са необходими	-	<p>Брой изготвени програми и обхванати лица;</p> <p>Брой задържани/ върнати/ отпаднали ученици</p>

3. Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с младежи и възрастни от ромски произход отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция	Подобряване на различните модели на образование	1. Предоставяне на продължаващо професионално обучение за лица, навършили 16 г и ограмотвяване на възрастни роми.	МОН Работодатели Бюро по труда Община Елена	2012 - 2014		Европейски програми и фондове	Брой обучени лица
4. Приобщаване и приемане на родителите- роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.	Повишаване на ангажимента на родителите и засилване сътрудничеството.	1. Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в училищни настоятелства, ученически парламенти или обществени съвети	ДГ Училища Община Елена НПО	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой родители участвали в УН/ОС
5. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование на квалификацията на	Формиране на интеркултурна компетентност на директори, учители и други педагогически	1. Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в	МОН НПО Община Елена	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой обучени педагогически специалисти преминали обучение

педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда.	специалисти	мултикултурна среда	НПО				
	Формиране на извънкласни форми за занимания по интереси свързани със съхраняване на етническата идентичности и популяризиране на традиционни танци, занаяти и обичаи	2. Създаване на клуб на етносите и/или традиционните занаяти към – читалище, училище	МОН НПО Читалище ОДК Община Елена	2012 - 2014		МОН НПО Европейски фондове и програми	Брой лица участници в дейностите Брой дейности и занимания

ПРИОРИТЕТ II – ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1.Повишаване на здравната култура и достъпа до здравеопазване	Включване на медиатори между общността и здравните работници;	Активно съдействие от страна на медиаторите в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвърти месец на бременността чрез здравния медиатор и повишаване на сътрудничеството между институциите и НПО сектора	РЗИ Лични лекари Община Елена НПО Здравен медиатор	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой обхванати бременни Брой лица обхванати с дейности по кампании, обучения и др. Брой имунизирани деца

		<p>в тази област.</p> <p>Подобряване на имунизационния обхват и подобряване на достъпа до качествени здравни услуги.</p> <p>Подобряване на контрола на туберкулозата.</p>					
		<p>2. Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност</p>	<p>Община Елена</p> <p>НПО</p> <p>Лични лекари</p> <p>РЗИ</p>	<p>2012 - 2014</p>	<p>Не са необходими</p>	<p>-</p>	<p>Брой обхванати млади хора и техните родители</p>
<p>2.Подобряване на профилактичните дейности сред</p>	<p>Разработване и прилагане на програми за</p>	<p>1. Активизиране дейността на отговорните</p>	<p>Лични лекари</p> <p>НПО</p>	<p>2012 - 2014</p>	<p>Не са необходими</p>	<p>-</p>	<p>Брой обхванати лица с дейности по</p>

ромското население	превенция на СПИН и „сексуално предавани инфекции” (СПИ), „превенция на ХИВ”.	институции и НПО сектора за издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важноста за регистрирането им.	РЗИ Община Елена				подобряване на профилактичните дейности.
		2. Провеждане беседи и разговори с младите майки за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното им прилагане, както и имунизацията за превенция на рак на маточната шийка.	Лични лекари НПО РЗИ Община Елена	2012 - 2014	Не са необходим и	-	Брой обхванати майки
		.3. Информиране на лица от ромска общност за здравноосигурителните им права и	Лични лекари НПО	2012 - 2014	Не са необходим и	-	Брой обхванати лица

		задължения, и за правата им като пациенти.					
3. Повишаване на взаимодействието на гражданите със здравните власти и подобряване на достъпа до качествени здравни услуги.	Осъществяване на общностен мониторинг на здравните услуги.	Провеждане на общностна анкета за оценка на достъпността и качеството на здравните услуги	РЗИ, ЦМЕДТ „Амалипе”.	2012 - 2014	2000	Външно финансиран е по проекти	Брой обхванати лица, брой идентифицирани проблемни области в достъпа до здравеопазване. Резултати от анкетирването.

ПРИОРИТЕТ III – ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура	Подобряване на жилищните условия в кварталите с ромско население	Подобряване на жизнената среда на хората настанени във фургони	МТСП МРРБ НПО Община Елена	2012 - 2014		Европейски програми и фондове	Брой хора с подобрена жизнена среда
		Подобряване състоянието на техническата инфраструктура, асфалтиране на улици, изграждане на тротоари, реконструиране на Ви К мрежи;	МРРБ Община Елена	2012 - 2014		МРРБ Европейски програми и проекти ПРСР Община Елена	Благоустроени улици и тротоари – км.

Приоритет IV - Заетост

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1.Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост.	Повишаване на пригодността за заетост и квалификацията на безработни роми	Разработване на проекти включени в програми за квалификация и трудова заетост по програми, сезонна заетост и др.	МТСП,АЗ,МОМН в сътрудничество с общината , НПО	2012 - 2014		Републикански бюджет, Европейски програми и проекти	Брой разработени проекти
		Стимулиране на икономическата инициатива сред хората от малцинствата за развиване на	МТСП,АЗ, МЗХ сътрудничество с общината	2012 - 2014		Републикански бюджет, Европейски програми и проекти	Брой включени лица и самонаети лица

		бизнес и производство;				или други донорски програми и проекти	
--	--	------------------------	--	--	--	---------------------------------------	--

Приоритет V – Върховенство на закона и недискриминация

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1.Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека	Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда	Информационни беседи между служители на РУП и представители на общността за намиране на допирни точки и установяване на диалог.	Община Елена и РУП - Елена	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой полицейски служители обучени да работят в мултиетническа среда Брой беседи в ромските квартали

		Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици	Община Елена РПУ – Елена представители от общността.	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой работни срещи и лица участвали в тях конкретни резултати
		.Обучение по права на човека и права на детето в училище;	МОМН Училища	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой обучени лица Брой проведени обучения
		Усилване на дейността на Общинската комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни деца чрез включване на представители и от общността или НПО в комисията;	МКБПМН към община Елена РУП - Елена и представители на общността.	2012 - 2014	Не са необходими	-	Брой обхванати лица и разрешени случай.

VI. Култура и медии

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		
					Средства	Източник	Индикатори
1. Запазване и развитие на културната идентичност на малцинствените общности;	Да се постигне развитие и опазване на културната идентичност на ромите	Да се създадат кръжоци по интереси в читалището за етническото население	МОМН НПО Представители на общността Читалища	2012 - 2014	Не са необходими		Брой създадени групи и кръжоци
		Издирване на талантиливи деца от етносите и подпомагане на записването им в училища по изкуствата.	МОМН НПО Читалище ДГ	2012 - 2014	Не са необходими		Брой обхванати деца

		2. Ежегодно участие в Национален детски ромски фестивал „Отворено сърце“ в град Велико Търново.	НПО Читалище ДГ Училище	2012 - 2014	Не са необходими		Брой обхванати деца
		2. Ежегодно отбелязване на Василица, Международния ден на ромите и Деня на ромската гордост.	НПО Читалище ДГ Училище Община	2012 - 2014			Брой участници участвали в отбелязването на празниците.

Очаквани резултати:

Усилията на Община Елена са насочени към създаване на устойчива схема за сътрудничество между местните институции, представителите на малцинствената общност и неправителствените организации. Изграждането на такова сътрудничество и поддържането на диалог е предпоставка за реализиране на стратегиите за интеграция, с гаранция за икономически просперитет. Решаването на проблеми на дадената малцинствена общност, с помощта на нейни представители, били те от конкретен или от общ характер, чрез активни действия за реализиране на съвместни програми, европейски проекти, информирани и превенция са залогът за бъдещо развитие.

В края на периода на плана за действие очакваме:

- Повишено качеството на образование на децата от ромския етнос;
- Намалели отпадналите от училище ученици с 15% ;
- Повишена посещаемост на учебни занятия от учениците с 30% ;
- Намалена неграмотността сред 18 – 25 годишните млади хора с 20%
- Получена професионална квалификация;
- Намалена безработицата сред малцинствата с минимум 2%;
- Повишена здравна култура на хората от ромският етнос;
- Подобро състоянието на техническата инфраструктура в районите с компактно ромска население;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Повишена осведоменост на целевите групи.

- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на ромите.

Мониторинг на изпълнението

Оценката на изпълнението на плана за действие се осъществява от Общински съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси /ОССЕИВ/ чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка.

Целта на мониторинга е чрез систематично събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейностите по изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението:

- Напредъкът по изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана се отчита в административен мониторингов доклад.
- ОССЕИВ координира и обобщава получената информация в доклада.
- Докладът се представя за одобрение пред ОССЕИВ.
- Докладът се приема от Общински съвет.
- В административния мониторингов доклад се включват предложения на НПО и представители на гражданския сектор и общността.
- В заседанията на Комисията, която разглежда резултатите по Плана участват НПО и представители на гражданския сектор и общността.

Заклучение

Икономическата криза, предизвикана от прехода, обрече ромите на убийствена бедност. Бедността е явление с много измерения и много лица. Бедност означава както липса на средства за задоволяване на основни потребности, така и липса на условия и предпоставки за водене на достоен и пълноценен живот, което се дължи на липсата на избор.

Това слага отпечатък върху начина на мислене и поведение на тези хора, носи затруднения в индивидуалната адаптация, усещане за разпад, несигурност и маргинализация, поставяне под съмнение на съществуващата ценностна система.

За изпълнението на „Плана за действие на община Елена за подкрепа на интеграционните политики“ от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност.

Осигуряването на активното участие на ромите е от ключово значение.

Включването им във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките на всички нива обогатява процеса от гледна точка на интересите на общността и компетентността на експертите, работещи по въпросите на ромите. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

ВАЛЕНТИН ГУЦОВ

Председател на

Общински съвет ЕЛЕНА